

Международна научна конференция за ролята на чешката интелигенция в България след Освобождението

На 6 и 7 октомври в конферентна зала „Олимп“ на хотел „Олимпик“ в Прага се състоя международната научна конференция „Ролята на чешката интелигенция в обществения живот на следосвобожденска България“. Тя се финансира по Комуникационната стратегия на България за Европейския съюз. Главни организатори са посолството на Република България в Чехия и Българският културен институт в Прага със съдействието на Философския факултет и Института по славянски и източноевропейски изследвания към Карловия университет в Прага, Славянския институт при Академията на науките на Чешката република, Историческия факултет при Софийския университет „Свети Климент Охридски“ и Чешкият център в София.

В КОНФЕРЕНЦИЯТА УЧАСТВАХА ПОВЕЧЕ ОТ 20 УЧЕНИ ОТ БЪЛГАРИЯ И ЧЕХИЯ

Те изнесоха научни доклади по темата. Сред най-изявените имена на участниците в конференцията бяха професорите в Карловия университет Хана Гладкова и Ян Рихлик, видната българистка доктор Дана Хронкова, а от българска страна професорите Кина Вачкова от Шуменския университет, Панайот Карагьозов от Софийския университет, както и доцентките Искра Баева и Маргарита Младенова от същия университет, старши научните сътрудници Владимир Пенчев от Института по фолклор, Тодоличка

Готовска-Хенце от Института по история и Елисавета Вълчинова-Чендова от Института по изкуствознание – всичките към Българската академия на науките. Главните цели на конференцията бяха стимулиране академичните връзки на учените между двете страни и разширяване изследванията в тази област. Освен това да се отдаде дължимото уважение към делото на значимата група чешки интелектуалци и предприемачи, които след освобождението на България от петвековно турско робство през 1878 година се отправят в земите на „братята славяни“, за да подпомогнат пряко създаването на новата държавна администрация и зараж-

дащата се местна промишленост. Друга цел на конференцията бе да се запознае по-широка част от чешката общественост с благородната роля на техните прадеди, предимно хора на образованието, науката, изкуството и културата, които са оставили имената си сред най-заслужилите строители на съвременна България. Така ще се разшири диапазонът от чешки граждани, които знаят

Д-р Добромир Григоров, посланик Здравко Попов, Боян Панчев – директор на БКИ, доц. Ян Пеликан, д-р Хелена Улбрехтова

и оценяват по достойнство приноса на предците си в изграждането на нашата съвременна държавност. Ще се проследят корените на българо-чешките връзки, които придобиват нови измерения в рамките на ЕС и ще се представи България като страна, към която другите държави в Европа проявяват подчертан интерес. За съжаление не много хора от по-младото поколение у нас (а още по-малко в Чехия) знаят, че един от първите министри на просвещението на нова България е бил професорът историк Константин Иречек. Основатели на съвременната археологическа наука в България са братята Вацлав и Херменегилд Шкорпил, създатели на модерната пивоварна промишленост – братята Прошек, основател на Рисувалното училище (бъдещата Художествена академия) в София е Иван Мърквичка, а един от първите режисьори и драматурзи в новосформирания Народен театър в София е бил Йозеф Шама. За редица чешки музиканти, университетски и училищни преподаватели и много други специалисти България се превръща в тяхна втора родина. В заключителната дискуссия на конференцията всички участници се обединиха около мнението, че въпреки относително познатата тема

за ролята на чешката интелигенция у нас, учените са все още длъжници в издирването и разкриването както на нови полета на изява на познатите ни големи фигури от чешката културна „инвазия“, за които вече стана дума, така и в обществената дейност на някои почти забравени „строители на съвременна България“ като „математика със сърце на поет“ Владислав Шак, журналиста Емил Чермак-Козак, преводача и етнограф Антонин Ворачек и др. Разгледаната тема в интердисциплинарен аспект (в конференцията участваха историци, езиковеди, литератори, журналисти, математици, културолози, художествени критици и пр.) обогати познанията на участниците и ще допринесе за по-нататъшни научни разработки.

ПРЕЗ ДВАТА ДНИ КОНФЕРЕНЦИЯТА БЕ ВЪВ ФОКУСА НА ВНИМАНИЕТО НА ЧЕШКИТЕ И БЪЛГАРСКИТЕ МЕДИИ

Специални съобщения за нея публикува Чешката телеграфна агенция, БТА и агенция „Фокус“ у нас. Имаше директни включвания по чешкото национално и българското национално радио. Двукратно изтече обширна информация по 24-часо-

вата информационна програма на чешката телевизия ЧТ24 с участието на участници в конференцията. Предстоят телевизионни излъчвания на репортажи от конференцията в месечните рубрики за култура и за малцинствата. Във връзка с конференцията бяха публикувани материали в един от най-тиражните местни вестници „Лидове новини“. Събитието бе отразено и на електронните сайтове на Министерствата на културата и на външните работи. При закриване на конференцията в галерията на БКИ в Прага бяха открити две документални изложби – за делото на основателите на съвременната ни археология братята Шкорпил (директно свързана с темата на конференцията) и на стари карти „Европа за България“. Предстои издаването на сборник с материалите от конференцията с участието на академичните среди на България и Чехия и на представители на българското малцинство. Той ще бъде предоставен на български и чешки библиотеки и институции, заинтересовани от развитието и разширяването на българо-чешките връзки в светлината на новите отношения на страните-участнички в Европейския съюз.

Текст и снимки: Асен Милчев